

شهرداری به منزله نهاد اجتماعی
(راهبرد های تبدیل شهرداری از سازمان خدماتی به نهاد اجتماعی)

نویسنده

دکتر محمد عبداللہی

معاونت امور اجتماعی و فرهنگی
اداره کل مطالعات اجتماعی و فرهنگی

شهرداری به منزله نهاد اجتماعی

(راهبردهای تبدیل شهرداری از سازمان خدماتی به نهاد اجتماعی)

نویسنده: دکتر محمد عبداللهی • ویراستار: محمدعلی زکریایی • صفحه‌آرایی: جامعه و فرهنگ
طرح جلد: مهران مستوفی • ناشر: مؤسسه همشهری • مدیر اجرایی: سیدمحمد رضا بهلول
نوبت چاپ: اول ۱۳۹۰ • چاپ و صحافی: جمالی • شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

همه حقوق مترتب بر این کتاب متعلق به اداره کل مطالعات اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران است.
مطالب مندرج در کتاب الزاماً در گام شهرداری تهران نیست.
استفاده از مطالب مندرج در کتاب با ذکر ماخذ ممانعی ندارد.

سرشناسه: عبداللهی، محمد ۱۳۸۹-۱۳۲۳

عنوان و نام پدیدآور: شهرداری به منزله نهاد اجتماعی: راهبردهای تبدیل شهرداری از سازمان خدماتی به نهاد اجتماعی / نویسنده محمد عبداللهی؛ زیر نظر معاونت امور اجتماعی و فرهنگی، اداره کل مطالعات اجتماعی و فرهنگی

مشخصات نشر: تهران: همشهری، ۱۳۹۰

مشخصات ظاهری: ۱۲۶ ص: جدول، نمودار.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۴۱-۱۷۸-۸ قیمت: ۲۷۰۰۰ ریال

یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۲۱.

عنوان دیگر: راهبردهای تبدیل شهرداری از سازمان خدماتی به نهاد اجتماعی. موضوع: شهرداری — ایران
موضوع: شهرداری — نوآوری: شناسه افزوده: شهرداری تهران. اداره کل مطالعات اجتماعی و فرهنگی

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۰ ۱۲ع۲ JS ۴۶۳

رده‌بندی دیویتی: ۳۴۴/۰۹۵۵

فهرست مطالب

۷	پیشگفتار
۹	فصل اول. کلیات
۹	طرح مسأله
۱۱	سابقه تاریخی موضوع
۱۵	اهداف
۱۶	ضرورت و اهمیت موضوع
۲۱	فصل دوم: مبانی نظری و روشی
۲۱	مبانی نظری
۲۱	۱. نتایج حاصل از مطالعات تاریخی و تطبیقی
۲۱	۱.۱. ۱. تاریخی
۲۱	- در جهان
۲۹	- در ایران
۳۴	۱.۲. تطبیقی
۴۰	۲. نتایج حاصل از مرور دیدگاه‌های نظری و منابع تجربی
۵۱	۳. نقد و جمع‌بندی نتایج در جهت تنظیم چارچوب نظری
۵۳	۴. مدل نظری
۵۳	- مفروضات بنیادین
۵۳	- پرسش‌های اساسی
۵۳	- فرضیه‌های اصلی
۵۵	- روش‌شناسی
۵۵	۱. تعاریف نظری و عملیاتی متغیرها
۵۵	الف: متغیر وابسته، تحول سازمان شهرداری از یک «سازمان خدماتی» به یک «نهاد خدماتی - اجتماعی» از لحاظ رویکرد و ساختار
۵۹	ب: سایر مفاهیم مورد استفاده

۶۱	۲. قلمرو تحقیق
۶۱	۳. نوع تحقیق و فنون گردآوری و تحلیل داده‌ها
۶۳	فصل سوم: توصیف و تحلیل وضعیت موجود
۶۳	الف: شهر تهران
۷۳	ب: شهروندان
۷۵	ج: شهرداری تهران
۸۱	فصل چهارم: ترسیم وضعیت مطلوب، چشم اندازها و اهداف
۸۱	الف: شهر تهران
۸۵	ب: شهروندان
۸۵	ج: شهرداری تهران به عنوان یک نهاد خدماتی - اجتماعی
۹۱	فصل پنجم: راهبردهای تحول شهرداری از وضعیت موجود (سازمان خدماتی) به وضعیت مطلوب (نهادی خدماتی - اجتماعی)
۹۱	الف. راهبردهای خاص یا درون‌سازمانی تبدیل شهرداری از یک سازمان خدماتی به یک نهاد خدماتی - اجتماعی
۹۹	ب. راهبردهای عام یا برون‌سازمانی تبدیل شهرداری از یک سازمان خدماتی به یک نهاد خدماتی - اجتماعی
۱۰۶	ج. اولویت‌بندی راهبردها بر اساس جایگاه و نقش آن‌ها در فرایند تحول شهرداری بر طبق مدل نظری
۱۰۷	د. اولویت‌بندی راهبردها بر اساس میزان اهمیت هر یک از آن‌ها در فرایند تحول شهرداری طبق میانگین نمرات حاصل از ارزیابی مدیران و کارشناسان شهرداری و اندیشمندان اجتماعی و فرهنگی ذیربط
۱۲۱	منابع

به نام خدا

پیشگفتار

امروزه توسعه به عنوان یک فرآیند فراگیر و چند جانبه، یکی از مهم‌ترین موضوعات مورد توجه همه کشورها به ویژه جوامع در حال توسعه است. تحقق اهداف توسعه مورد نظر در این جوامع نیز مستلزم بهره‌گیری از استعداد و توان و حضور فعالانه شهروندان و مشارکت آنان در تمامی مراحل این فرایند است؛ به طوری که توسعه و مشارکت اموری در هم تنیده‌اند و فرآیند توسعه هنگامی با ثبات و موفقیت همراه است که شاهد افزایش مشارکت شهروندان در انجام آن باشیم. مهم‌ترین و اصلی‌ترین نهادی که شیوه مناسب بهره‌گیری از مشارکت فعال و همه‌جانبه شهروندان در روند توسعه را فراهم می‌سازد، سازمان‌های غیردولتی هستند که به عنوان بخش سوم^۱ در کنار بخش خصوصی^۲ (بازار) و بخش دولتی^۳ (عمومی) در اداره جامعه نقش دارند. این سازمان‌ها، در عرصه‌های اقتصادی و اجتماعی به سبب رهایی از بوروکراسی پیچیده بخش دولتی و منفعت‌طلبی بخش خصوصی و همچنین توجه به فعال‌سازی سرمایه‌های اجتماعی و توسعه مشارکت‌های جمعی در میان شهروندان، این امکان را فراهم ساخته‌اند تا در زمینه‌هایی چون افزایش آگاهی‌های عمومی، رفاه، بهداشت جامعه و خانواده، توجه به امور زنان و کودکان، کاهش مسائل و آسیب‌های اجتماعی و ... در کنار بخش‌های خصوصی و دولتی، موفقیت‌های چشمگیری حاصل نمایند. در همین راستا با درک عمیق نقش و جایگاه سازمان‌های مردم‌نهاد در جامعه، از بدو پذیرش مسئولیت شهرداری تهران ایده "تبدیل شهرداری تهران از سازمانی خدماتی به نهادی اجتماعی" را به عنوان چشم انداز

^۱. Third Sector

^۲. Private sector

^۳. Public sector

اصلی مطرح کردم. کتاب حاضر حاصل پژوهشی علمی و گامی موثر در راستای تحقق ایده مذکور می تواند باشد.

در اینجا شایسته است از همه کسانی که در تهیه، تدوین و آماده سازی این اثر علمی به نحوی مشارکت داشته‌اند، سپاسگزاری شود. در این خصوص بر خود فرض می‌دانم از زنده یاد جناب آقای دکتر محمد عبداللهی مدیر علمی طرح، از جناب آقای دکتر سید محمد هادی ایازی به دلیل اهتمام در پرداختن به این موضوع، جناب آقای سیدرضا مصطفوی مدیرکل سابق اداره کل مطالعات اجتماعی و فرهنگی و مدیر اجرایی طرح، جناب آقای دکتر اکبر کاظم‌زاده مشاور طرح، جناب آقای محمدعلی زکریایی که مسئولیت ویراستاری این اثر را پذیرفتند و سایر همکاران تقدیر و تشکر نمایم.

محمد باقر قالیباف

شهردار تهران